

Referanser: KM 11/08, KM 6/09, KM 2/10, KM 11/11, KM 2/12, KM 04/14, KM 10/15, KR 68/13

Saksdokumenter:

Endringer i regler for valg av Kirkeråd og tilhørende endringer i Kirkemøtets forretningsorden

Sammendrag

Departementets foreslåtte endringer i kirkeloven § 25 innebærer at Kirkerådet tydeliggjøres som Kirkemøtets utøvende organ og får et lovfestet ansvar for rettssubjektet Den norske kirke sin økonomi. Forslaget innebærer videre at lovbestemmelsene om Kirkerådets sammensetning og valg forenkles, slik at Kirkemøtet står fritt til selv å kunne bestemme hvor mange medlemmer som skal velges. Det åpnes også opp for at Kirkemøtet kan fastsette regler som innebærer at Kirkerådet kan ansvarliggjøres overfor Kirkemøtet som en form for styre som kan skiftes ut i funksjonstiden.

Ettersom Kirkerådet som velges på Kirkemøtet 2016 vil velges etter gjeldende regler, foreslås det i denne saken at det kun gjøres de endringer i *Regler for valg av Kirkeråd* og i *Kirkemøtets forretningsorden* som er nødvendige for at Kirkerådet kan ansvarliggjøres overfor Kirkemøtet som en form for styre som kan skiftes ut i funksjonstiden. Det foreslås at saken sendes på høring til bispedømmerådene, før Kirkerådet får saken tilbake med tanke på å fremme den for Kirkemøtet 2016.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet sender dokumentet på høring, med de endringer som fremkom i møtet.
2. Kirkerådet ber om å få tilbake en sak om *Endringer i regler for valg av Kirkeråd og tilhørende endringer i Kirkemøtets forretningsorden* med tanke på at denne kan fremmes for Kirkemøtet 2016.

Saksorientering

- I Innledning
- II Ansvarliggjøring av Kirkerådet
- III Kirkerådets sammensetning
- IV Ordning med mistillit
- V Forslag til endringer i Regler for valg av Kirkeråd
- VI Forslag til endringer i Kirkemøtets forretningsorden
- VII Høring
- VIII Økonomiske og administrative konsekvenser

I Innledning

Kulturdepartementet sendte 2. september 2014 et forslag til endringer i kirkeloven, *Staten og Den norske kirke – et tydelig skille*, ut på høring. På bakgrunn av høringen, sendte departementet et revidert høringsdokument av 3. mars 2015 for behandling i Kirkemøtet 2015. Kirkemøtet avga uttalelse i sak KM 10/15. For å forberede at endringene i kirkeloven trer i kraft i 2017, må Kirkemøtet gjøre endringer i sitt eget regelverk.

Departementet har foreslått at kirkeloven § 25 får følgende ordlyd:

§ 25. Kirkerådet.

Kirkerådet består av et antall medlemmer med personlige varamedlemmer valgt av Kirkemøtet og en biskop med varamedlem valgt av Bispemøtet.

Kirkerådet forbereder de saker som skal behandles av Kirkemøtet og iverksetter Kirkemøtets beslutninger.

Kirkerådet leder kirkens arbeid på nasjonalt nivå.

Kirkerådet har ansvaret for at økonomiforvaltningen og økonomistyringen av de midlene som Kirkemøtet disponerer, er forsvarlig. Kirkerådet fastsetter regnskapet. For regnskapet gjelder regnskapsloven, om ikke departementet har fastsatt andre bestemmelser i forskrift.

Kirkerådet skal ha en daglig leder av virksomheten.

Kirkerådet tilsetter biskoper etter forskrift om fremgangsmåten fastsatt av Kirkemøtet.

Nærmere regler for valg av Kirkeråd og for Kirkerådets virksomhet fastsettes av Kirkemøtet.

Kirkemøtet har gitt tilslutning til de forslåtte endringene, med unntak av at det ba om at sjettede ledd oppheves (sak KM 10/15). Denne saken tar for seg de endringer som anses som nødvendige i *Regler for valg av Kirkeråd* og *Kirkemøtets forretningsorden*, som følge av at lovbestemmelsene om Kirkerådet er foreslått endret.

II Kirkerådets sammensetning

Etter gjeldende ordning består Kirkerådet av ti leke medlemmer, hvorav en lek kirkelig tilsatt, fire prester og en biskop. De foreslåtte endringene i kirkeloven innebærer at lovbestemmelsene om Kirkerådets sammensetning og valg forenkles, ved at Kirkerådet skal bestå av «et antall medlemmer med personlige varamedlemmer valgt av Kirkemøtet og en biskop med varamedlem valgt av Bispemøtet», jf. forslag til kirkeloven § 25 første ledd.

Kirkemøtet har ved flere anledninger behandlet regler for valg av Kirkeråd, sist i sak KM 4/14. Ved den siste behandlingen hadde kirkemøtekomiteen følgende merknad:

«[Komiteen] erkjenner at det er vanskelig å forene alle de krav til fordeling av plasser i Kirkerådet som kirkeloven forutsetter. Komiteen har vurdert om det er mulig å ta dette opp i den forestående gjennomgang av kirkeloven, slik at dette kan endres før valg av nytt Kirkeråd i 2016. Komiteen finner ikke dette realistisk da stortingsbehandlingen trolig vil skje etter Kirkemøtet 2016. Komiteen mener likevel det bør vurderes å oppheve disse kravene i kirkeloven i den kommende forvaltningsreformen, slik at Kirkemøtet har fleksibilitet og økt handlefrihet for valget av Kirkeråd i 2020» (KM 4/14).

Endringen av Kirkerådets sammensetning forutsetter Stortingets vedtak om endringer av kirkeloven § 25, en lovendring som ikke vil tre i kraft før etter at Kirkemøtet 2016 velges etter de gjeldende reglene for perioden 2016-2020. Det anses derfor som lite aktuelt å endre Kirkerådets sammensetning fra 2017.

En kunne ha tenkt seg at Kirkemøtet i 2016 fastsatte regler om hva slags sammensetning Kirkerådet skulle ha dersom Kirkemøtet skulle velge å skifte ut Kirkerådet i perioden 2017-2020. Fordi spørsmålet om Kirkerådets sammensetning og funksjon i fremtidig kirkeordning er tatt opp i Kirkerådets høring om *Veivalg for fremtidig kirkeordning*, foreslår Kirkerådet i stedet at Kirkemøtet foretar en ny gjennomgang av Kirkerådets regler for valg og sammensetning før valget av Kirkerådet i 2020. I denne gjennomgangen vil det blant annet være aktuelt å vurdere antallet medlemmer, hvorvidt det bør gjøres endringer i andelen prester og representasjon av lek kirkelig tilsatte og hvorvidt det bør videreføres en bestemmelse om at hvert bispedømme skal ha minst én representant i Kirkerådet. Det kan også være aktuelt å gjennomgå forholdet mellom nominasjonskomiteen og valgkomiteen i denne sammenheng.

III Ansvarliggjøring av Kirkerådet

De foreslåtte endringer i kirkeloven innebærer at Kirkerådet tydeliggjøres som Kirkemøtets utøvende organ, noe som medfører at Kirkerådet kan opptre på Kirkemøtets vegne og dermed det nasjonale rettssubjektet, uten særskilt delegasjon i det enkelte tilfelle. Kirkerådet vil etter forslaget også kunne delegere oppgaver til bispedømmerådene, noe som vil etablere et over- og underordningsforhold mellom Kirkerådet og bispedømmerådene. Forslagene til endring i kirkeloven innebærer videre at Kirkerådet får et lovfestet økonomisk ansvar for midlene Kirkemøtet disponerer. Forslaget er fra departementets side blant annet begrunnet ut fra at det vil tydeliggjøre at ett organ, dvs. Kirkerådet, kan stilles til ansvar for eventuelle feil, misligheter eller lignende.

Departementets forslag til endringer åpner opp for at Kirkemøtet kan fastsette regler som innebærer at Kirkerådet kan ansvarliggjøres overfor Kirkemøtet som en form for styre som kan skiftes ut i funksjonstiden. Dersom det i et tenkt tilfelle oppstår en situasjon hvor staten stiller Kirkerådet til ansvar for brudd på økonomiske betingelser, kan det være aktuelt for Kirkemøtet også å stille Kirkerådet til ansvar. Det kan også være andre forhold som vil kunne oppstå som innebærer at Kirkemøtet ønsker å holde Kirkerådet ansvarlig for sine handlinger, for eksempel som følge av protokollkomiteens innstilling eller et eventuelt fremtidig kontrollutvalg sin rapport.

I demokratiske systemer står prinsippet om ansvarsutkreving (accountability) sentralt. Valgte representanter har et ansvar for å ivareta velgernes interesser, og dersom de ikke gjør det, vil de kunne holdes ansvarlige ved ikke å bli gjenvalgt. Tilsvarende vil et utøvende organ valgt av en lovgivende forsamling, være avhengig av tilliten fra dem som valgte dem. Valget av Kirkerådet er den fremste mekanismen for ansvarsutkreving som Kirkemøtet har overfor Kirkerådet. I dag velges Kirkerådet på Kirkemøtet «sitt første møte i bispedømmerådenes valgperiode for perioden fram til Kirkemøtets første møte i den påfølgende valgperiode», jf. nåværende kirkelov § 25 første ledd. Selv om valget også i dag vil kunne sies å ha en ansvarsutkrevingsfunksjon, ved at Kirkemøtet kan unnlate å velge personer som stiller til gjenvalg, vil denne være noe begrenset som følge av at Kirkemøtet i sitt første møte i bispedømmerådenes valgperiode vil ha en ny sammensetning. Det er ikke gitt at en ny sammensetning vil være kjent med de forhold som ville kunne tilsi et eventuelt behov for at Kirkemøtet ansvarliggjør Kirkerådet. Kirkemøtet har også kontroll- og instruksjonsmyndighet overfor Kirkerådet, som kan sies å være svakere former for ansvarsutkreving av Kirkerådet.

Ved å åpne opp for at Kirkemøtet kan bytte ut Kirkerådet i valgperioden, vil Kirkemøtets myndighet overfor Kirkerådet kunne tydeliggjøres og styrkes. Ettersom Kirkerådets ansvar og myndighet vil styrkes gjennom de foreslåtte endringene i kirkeloven, kan det være naturlig at Kirkemøtets myndighet overfor Kirkerådet tilsvarende styrkes.

En ordning som åpner for at Kirkemøtet vil kunne holde Kirkerådet ansvarlig vil kunne ligne et parlamentarisk system, tilsvarende forholdet mellom Stortinget og regjeringen. Utskifting av et styre i et aksjeselskap eller i en frivillig organisasjon er en annen parallell som kan trekkes frem, jf. bl.a. aksjeloven § 6-7 annet ledd første punktum, hvor det heter at «et styremedlem kan avsettes av den som har valgt styremedlemmet».

Kirkerådets foreløpige vurdering er at Regler for valg av Kirkeråd bør endres fra og med lovendringenes ikrafttredelse slik at Kirkerådet kan skiftes ut i funksjonstiden.

Hørings spørsmål:

1. Har høringsinstansen noen overordnede synspunkter på forslaget om å åpne for at Kirkerådet kan ansvarliggjøres overfor Kirkemøtet og skiftes ut i funksjonstiden?

IV Ordning med ansvarsutkreving ved mistillit

Dersom det åpnes opp for at Kirkerådet skal kunne skiftes ut i funksjonstiden, må det etableres en nærmere ordning som regulerer hvordan Kirkemøtet skal gå frem for å foreta en slik ansvarsutkreving. I det følgende skisseres en ordning for mistillit, som drøfter noen av hovedproblemstillingene ved en slik ordning.

1. Hva kan Kirkerådet holdes ansvarlig for?

En problemstilling som reises ved etableringen av en ordning med ansvarsutkreving ved mistillit, er hvorvidt det bør gjøres en nærmere avklaring av hvilke forhold som Kirkemøtet kan holde Kirkerådet ansvarlig for. En kunne definere noen nærmere vilkår som må oppfylles for at det skal være mulig å fremme et mistillitsforslag, for eksempel at Kirkemøtet kan skifte ut Kirkerådet dersom det ikke følger opp Kirkemøtets vedtak eller dersom det ikke ivaretar det nye økonomiansvaret på en tilfredsstillende måte. Det er imidlertid krevende å utarbeide en uttømmende liste over de nærmere forhold som vil kunne tilsi at Kirkerådet skiftes ut i funksjonstiden, og dette ville legge en begrensning på Kirkemøtets skjønn og handlingsrom.

Kirkerådets foreløpige vurdering er at det ikke bør regelfestes hvilke forhold som gjør det mulig å skifte ut Kirkerådet i valgperioden, men at det bør være opp til Kirkemøtets selvstendige skjønn å vurdere hvorvidt det skal voteres over et forslag om å skifte ut Kirkerådet i valgperioden. Kirkerådet legger til grunn at forslag om mistillit kun bør fremmes der klart kritikkverdige forhold foreligger.

Hørings spørsmål

2. Har høringsinstansen synspunkter på hva Kirkerådet kan holdes ansvarlig for?

2. Hvem bør kunne holdes ansvarlig?

Utgangspunktet er at det er de medlemmer og varamedlemmer av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet, som Kirkemøtet kan holde ansvarlig. Det innebærer at den biskop med varamedlem som Bispemøtet velger, kun kan holdes ansvarlig av Bispemøtet selv. Det er videre et spørsmål om hvorvidt medlemmer og varamedlemmer av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet skal holdes ansvarlig samlet, eller individuelt.

En kan tenke seg ulike alternativer:

- a) Kirkemøtet kan vedta mistillit til hvert enkelt medlem av Kirkerådet. Et argument for dette er at Kirkemøtet da ville ha mulighet til å avsette enkeltmedlemmer som det ikke lenger har tillit til. Et argument imot er at det vil åpne for at et lite flertall i Kirkemøtet vil kunne avsette medlemmer av Kirkerådet som representerer Kirkemøtets mindretall i Kirkerådet, og erstatte disse med personer som deler flertallets oppfatninger, slik at mindretallsrepresentasjonen blir svekket.
- b) Kirkemøtet kan kun vedta mistillit til medlemmene og varamedlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet samlet. Et argument for dette er at Kirkerådet er et kollegialt organ som opptrer samlet, hvor alle er likestilte og sammen fatter beslutninger. Et argument imot er at det vil kunne medføre at Kirkemøtet vil kunne

avsette medlemmer av Kirkerådet som stemte imot en beslutning som leder til at Kirkemøtet vedtar mistillit.

- c) Kirkemøtet kan vedta mistillit til *enten* Kirkerådets leder *eller* til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet. Forskjellen fra alternativ b) er at også Kirkerådets leder individuelt kan skiftes ut i valgperioden. Et argument for at Kirkerådets leder skal kunne avsettes i perioden, er at Kirkerådets leder har en fremtredende rolle som representant for Kirkerådet, Kirkemøtet og Den norske kirke. Videre velges Kirkerådets leder direkte av Kirkemøtet, noe som skiller seg fra for eksempel Kirkerådets nestleder og arbeidsutvalg, som velges av Kirkerådet. Den direkte linjen mellom Kirkerådets leder og Kirkemøtet, vil tale for en slik løsning. Et argument imot at Kirkerådets leder skal kunne avsettes, er at Kirkerådets leder formelt sett er likestilt med de andre medlemmene av Kirkerådet, med normalt kun én stemme i et kollegialt organ på femten personer.

Kirkerådets foreløpige vurdering er at Kirkemøtet bør kunne vedta mistillit til enten Kirkerådets leder eller til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet samlet.

Høringssspørsmål

3. *Har høringsinstansen synspunkter på hvem i Kirkerådet som bør kunne holdes ansvarlig av Kirkemøtet?*

3. Hvem kan fremme mistillitsforslag?

Utgangspunktet er at Kirkemøtet er det organ som kan vedta mistillit til Kirkerådet. Det må nærmere klargjøres hvem som kan fremme et mistillitsforslag, og hva som skal til for at et mistillitsforslag blir vedtatt. Vedtak i Kirkemøtet treffes med alminnelig flertall av de stemmer som avgis, hvis ikke annet er fastsatt, jf. *Kirkemøtets forretningsorden* § 7-5 tredje ledd. Kirkemøtets medlemmer har stemmeplikt med unntak av valg, hvor det er anledning til å stemme blankt, jf. kirkeloven § 30 annet ledd.

Til spørsmålet om hvem som kan fremme et mistillitsforslag, kan det tenkes ulike alternativer.

- a) Et alternativ kan være at ethvert medlem av Kirkemøtet kan fremme mistillitsforslag. Dette vil være i overensstemmelse med dagens bestemmelser i forretningsordenen om at ethvert medlem av Kirkemøtet kan fremme forslag om ekstra saker til behandling, jf. *Kirkemøtets forretningsorden* § 3-3. En fordel med dette vil være at terskelen for å fremme mistillit blir så lav at hvert enkelt medlem av Kirkemøtet vil ha anledning til å fremme et mistillitsforslag, noe som kan anses som et demokratisk gode i seg selv. En ulempe vil kunne være at dersom *ett* medlem av Kirkemøtet er det eneste medlemmet i Kirkemøtet som vil uttrykke mistillit til Kirkerådet, vil vedkommende ha mulighet til å sette i gang en tidkrevende votering som til slutt viser seg å falle mot kun én stemme.
- b) Et alternativ er at et medlem av Kirkemøtet kan fremme et mistillitsforslag, dersom det formelt støttes av minst et annet medlem. En fordel ved et slikt forslag, vil kunne være at terskelen for å fremme et mistillitsforslag fortsatt vil være lav, samtidig som det settes prosedyremessig begrensninger imot at enkeltmedlemmer skal kunne fremme et forslag alene.
- c) Et alternativ er at et nærmere bestemt antall medlemmer av Kirkemøtet kan fremme et mistillitsforslag, for eksempel ti medlemmer. En fordel med en slik prosedyre vil være

at det sikrer en viss oppslutning om et mistillitsforslag, før forslaget kommer opp til votering i Kirkemøtet. Et argument imot et slikt forslag vil kunne være at det gjør prosedyren unødvendig komplisert, og at terskelen for å fremme mistillitsforslag vil kunne bli satt for høyt.

Det kan også vurderes om det i tillegg til et visst antall medlemmer av Kirkemøtet bør åpnes for at minst ett bispedømmeråd – ved vanlig flertallsvedtak – kan fremme et forslag om mistillit. En kunne for eksempel tenke seg at minst ett bispedømmeråd eller ti medlemmer av Kirkemøtet kunne fremme et mistillitsforslag. Dersom terskelen for å fremme mistillitsforslag var satt til ti medlemmer av Kirkemøtet, ville åpningen for at et bispedømmeråd sitt flertall kunne fremme et mistillitsforslag kunne bidra til å senke terskelen noe.

I noen parlamentariske systemer er det bestemmelser om at de som stiller med et mistillitsforslag, samtidig må foreslå et alternativ ved samtidig å måtte fremme en eller flere kandidater som kan ta over for dem det forslås mistillit til. Dette såkalte *konstruktivte mistillitsforlaget* skal sikre at det til enhver tid er et utøvende organ som opererer med tillit fra det lovgivende organ. En ulempe med dette er at det kan gjøre prosedyren med mistillitsforslag unødvendig komplisert.

Kirkerådets foreløpige vurdering er at beslutning om mistillit bør følge de samme avstemmingsregler som gjelder ellers for Kirkemøtets beslutninger, dvs. alminnelig flertall av de stemmer som avgis.

Kirkerådets foreløpige vurdering er at terskelen for å fremme et forslag om mistillit bør være lavest mulig. Det foreslås derfor at ethvert medlem av Kirkemøtet kan fremme forslag om mistillit.

Høringsspørsmål:

4. *Har høringsinstansen synspunkter på hvem som bør kunne fremme mistillitsforslag?*
5. *Har høringsinstansen synspunkter på hva slags avstemmingsregler som bør gjelde for mistillitsforslag?*

V Forslag til endringer i Regler for valg av Kirkeråd

På bakgrunn av vurderingene overfor, foreslås det å ta inn nødvendige endringer i *Regler for valg av Kirkeråd*.

1. Funksjonstid

Kirkerådets valgperiode er i gjeldende ordning fastsatt i kirkeloven § 25 først ledd. Det foreslås å ta inn denne bestemmelsen i § 1-2. Samme sted foreslås det å ta inn en bestemmelse som beskriver ordningen med mistillit. Hvis mistillitsforlaget får flertall, skal det velges nytt Kirkeråd for resten av valgperioden.

Lederen av Kirkerådet velges for to år. Dersom lederen av Kirkerådet skiftes ut etter ett år i den toårige funksjonstiden, skal den nyvalgte lederen av Kirkerådet velges for resten av denne

funksjonstiden. Det foreslås å endre § 5-4 for å ta inn dette. Samme sted foreslås det å oppheve kravet om at leder skal velges blant rådets medlemmer ved valg av leder midt i en valgperiode. Dersom Kirkemøtet vedtar å skifte ut hele Kirkerådet, vil det ikke være noen rådsmedlemmer å velge blant lenger.

2. Nominasjon

Dagens bestemmelser om nominasjonsprosess er knyttet til valget av Kirkeråd som skjer i begynnelsen av Kirkemøtets valgperiode. Ordningen med mistillit vil åpne opp for at det kan skje nyvalg i valgperioden, hvor ett og samme Kirkemøte vedtar mistillit til et sittende Kirkeråd og velger et nytt Kirkeråd. Dette vil ikke den ordinære nominasjonsprosessen kunne ivareta. Det foreslås derfor at valgkomiteen fungerer som nominasjonskomité ved nyvalg, og at Kirkemøtets medlemmer kan fremme forslag til kandidater direkte til Kirkemøtets valgkomité. Det foreslås tilsvarende at valgkomiteen skal fremme en prioritert kandidatliste på bakgrunn av kandidater som er fremmet av Kirkemøtets medlemmer.

3. Valgbarhet og uttreden

I de tilfeller Kirkemøtet eventuelt har fattet beslutning om mistillit, vil det være et spørsmål om den eller de det er fattet mistillit til, vil kunne stille til gjenvalg i det påfølgende nyvalget. Det kan være at Kirkemøtet har tillit til enkelte medlemmer av Kirkerådet, men har vært nødt til å skifte ut alle som følge av den foreslåtte ordningen hvor alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet skal skiftes ut. Alternativt kunne en tenke seg at de som Kirkemøtet har vedtatt mistillit til, ikke burde kunne stille til gjenvalg, da det ville kunne oppfattes som noe inkonsekvent å gi tillit til personer man i løpet av samme møte har vedtatt mistillit til. Kirkerådets foreløpige vurdering er at det ikke bør legges hindringer knyttet til de som skal være valgbare til Kirkerådet, og det foreslås derfor at det presiseres i § 6-1 at de vil være valgbare.

Når det gjelder tidspunkt for uttreden er det mulig å videreføre dagens ordning, hvor Kirkerådet fratrer fra slutten av Kirkemøtets samling og nyvalgt Kirkeråd trer i funksjon umiddelbart etter Kirkemøtet valget har funnet sted. Dersom Kirkemøtet vedtar mistillit mot Kirkerådets leder, vil det imidlertid kunne oppleves noe krevende for avtroppende leder å fungere som Kirkerådets leder ut resten av Kirkemøtets samling. Samtidig er det nødvendig at det til enhver tid er et Kirkeråd og en Kirkerådsleder i funksjon.

Kirkerådet foreslår i stedet at det presiseres i ny § 6-4 at hvis Kirkemøtet vedtar mistillit til Kirkerådets leder eller alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet, plikter disse å tre ut av rådet fra ny leder av Kirkerådet eller nytt Kirkeråd er valgt. Dette gjelder ikke dersom de blir gjenvalgt. Tilsvarende foreslås det at Kirkerådet ved nyvalg innenfor valgperioden trer i funksjon umiddelbart etter valget har funnet sted.

4. Ikrafttredelse

Med forbehold om at Stortinget vedtar de foreslåtte endringene i kirkeloven § 25, foreslås det at regelendringene trer i kraft fra samme tidspunkt som endringen av kirkeloven § 25 trer i kraft.

5. Språklige endringer

Det foreslås å benytte anledningen til å foreta noen mindre språklige endringer knyttet til tall, når *Regler for valg av Kirkeråd* nå er til behandling. Tallene i reglene har delvis vært skrevet med bokstaver, og delvis som siffer. For å gjøre regelverket mer språklig korrekt, foreslås det at tallene skrives med bokstaver.

Høringsspørsmål

6. *Har høringsinstansen synspunkter på de foreslåtte endringene i Regler for valg av Kirkeråd?*

VI Forslag til endringer i Kirkemøtets forretningsorden

Det foreslås en ny § 3-6 som omhandler Kirkemøtets prosedyre for håndtering av mistillitsforslag. Det foreslås å ta inn en bestemmelse om at ethvert medlem av Kirkemøtet skal kunne kreve votering over et forslag om mistillit til enten Kirkerådets leder eller til Kirkerådets medlemmer valgt av Kirkemøtet.

En kan tenke seg at det kan oppstå en situasjon som medfører at Kirkemøtet ønsker å votere over et mistillitsforslag mot slutten av Kirkemøtets samling. Siden en beslutning om mistillit til Kirkerådet innebærer at det må gjennomføres et nyvalg i løpet av samme Kirkemøte, foreslås det ikke å åpne for det. Det foreslås i stedet å legge inn en prosedyremessig begrensning av tidspunktet mistillitsforslaget kan fremmes i løpet av et Kirkemøte, tidfestet til starten av Kirkemøtets samling, senest i etterkant av fremleggelsen av kontrollutvalgets rapport¹ til Kirkemøtet.

Kirkemøtet møtes normalt kun én gang i året. Dersom en alvorlig situasjon som tilsier at Kirkemøtet ønsker å skifte ut Kirkerådet oppstår mellom Kirkemøtets samlinger, kan det stilles spørsmålstegn ved om det trengs noen særskilte ordninger for at Kirkemøtet kan ta de grep som er nødvendige. Ettersom det allerede er en bestemmelse om at én fjerdedel av Kirkemøtets medlemmer (29 medlemmer) kan innkalle Kirkemøtet til møte i ekstraordinære situasjoner, jf. § 1-2, foreslås det ikke ytterligere ordninger.

Høringsspørsmål

7. *Har høringsinstansen synspunkter på de foreslåtte endringene i Kirkemøtets forretningsorden?*

VII Høring

Kirkerådets rolle og ansvar var tema i Kulturdepartementets høringsnotat av 2. september 2014. I etterkant oppsummerte departementet høringsinstansenes syn ved å vise til at «det var bred oppslutning blant høringsinstansene om den foreslåtte reguleringen av Kirkerådets rolle og ansvar» (Kulturdepartementets høringsdokument til Kirkemøtet 2015, s. 48).

¹ Se sak KR 27/15.

Kirkerådet har ikke hatt som praksis å sende *Regler for valg av Kirkeråd* på høring tidligere. For å påse at saken er så godt opplyst som mulig før Kirkemøtet gjør sitt vedtak, foreslås det at den sendes på høring til biskopene og bispedømmerådene med høringsfrist 31. oktober 2015. Det legges opp til at Kirkerådet får saken tilbake på desembermøtet med tanke på å fremme sak for Kirkemøtet 2016.

VIII Økonomiske og administrative konsekvenser

Endringene vil ikke ha økonomiske konsekvenser, i og med at antallet medlemmer i Kirkerådet vil være det samme som i dag. Ved mistillit og nyvalg, vil gjennomføringen av nyvalg på Kirkemøtet kreve mer arbeid for valgkomiteen og sekretariatet.

Regler for valg av Kirkeråd

Fastsatt av Kirkemøtet 19. november 2009 med hjemmel i lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke (kirke-loven) § 25 fjerde ledd, med endringer fastsatt av Kirkemøtet 20. november 2010 og 10. april 2011 og endringer fastsatt av Kirkerådet 6. desember 2011. Sist endret av Kirkemøtet 8. april 2014.

§ 1. Kirkerådets sammensetning og tidspunkt for valg

§ 1-1. Kirkemøtet velger på sitt første møte i bispedømmerrådenes valgperiode et Kirkeråd bestående av *ti* leke medlemmer, hvorav en er kirkelig tilsatt, og *fire* prester, alle med personlige varamedlemmer. Alle bispedømmeråd skal være representert i rådet. Ved siden av de foran nevnte medlemmer skal rådet ha som medlem en biskop med varamedlem valgt av Bispemøtet (~~jf. kirke-loven § 25 første ledd~~).

§ 1-2. ~~Kirkerådet velges for en periode på 4 år, og trer i funksjon umiddelbart etter Kirkemøtet hvor valget har funnet sted.~~ Kirkerådets valgperiode er fire år fra Kirkemøtets første møte i valgperioden frem til Kirkemøtets første møte i den påfølgende valgperiode. Ethvert medlem av Kirkemøtet kan fremme forslag om mistillit til Kirkerådets leder eller til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet. Hvis mistillitsforslaget får alminnelig flertall, skal det velges et nytt Kirkeråd for resten av valgperioden.

§ 1-3. Kirkerådet trer i funksjon umiddelbart etter Kirkemøtet hvor valget har funnet sted. Ved nyvalg innenfor valgperioden trer Kirkerådet i funksjon umiddelbart etter valget.

§ 2. Nominasjonskomité

§ 2-1. Kirkemøtet forut for det Kirkemøtet som skal velge Kirkeråd ved starten av Kirkemøtets valgperiode, velger en nominasjonskomité bestående av *fem* personer, hvorav *tre* leke medlemmer, *en* kirkelig tilsatt og *en* prest. En av disse skal være under 30 år.

§ 2-2. Komiteen velger selv leder. En tilsatt i Kirkerådets sekretariat er sekretær for komiteen.

§ 2-3. Ved nyvalg innenfor Kirkerådets valgperiode skal valgkomiteen fungere som nominasjonskomité for valget.

§ 3. Nominasjon

Nominasjon av lederkandidater

§ 3-1. Nominasjonskomiteen foreslår kandidater til leder av Kirkerådet, blant Kirkemøtets valgte medlemmer.

§ 3-2. Bispedømmerådene kan komme med forslag på lederkandidater overfor nominasjonskomiteen.

§ 3-3. Det kan fremmes forslag til kandidater under Kirkemøtet.

Nominasjon av kandidater fra bispedømmerådene

§ 3-4. Nominasjonskomiteen ber bispedømmerådene foreslå *fire* av sine leke medlemmer som kandidater i prioritert rekkefølge, blant disse den leke kirkelig tilsatte på ønsket plass. Alle prester i Kirkemøtet er å anse som kandidater til Kirkerådet. Fra bispedømmene i Nidaros, Sør-Hålogaland og Nord-Hålogaland bør minst en av de foreslåtte kandidatene være same.

§ 3-5. Det kan fremmes forslag til kandidater under Kirkemøtet.

Nominasjon av kandidater ved nyvalg

§ 3-6. Ved nyvalg innenfor Kirkerådets valgperiode skal medlemmer av Kirkemøtet fremme forslag til kandidater til Kirkemøtets valgkomité.

§ 4. Kandidatlisten

§ 4-1. Nominasjonskomiteen fremlegger på grunnlag av bispedømmerådenes prioriteringer en kandidatliste med:

- a) forslag til kandidater til leder av Kirkerådet, i alfabetisk rekkefølge.
- b) forslag til *tre* leke kirkelige tilsatte, i alfabetisk rekkefølge.
- c) de *elleve* prestene, ordnet bispedømmevis.
- d) forslag til *tjueto* leke kandidater, *to* fra hvert bispedømmeråd, ordnet bispedømmevis og i alfabetisk rekkefølge.

Kandidatene føres opp på listen med angivelse av fullstendig navn, stilling, menighet, alder, bispedømme og relevante opplysninger om kandidatene.

§ 4-2. Nominasjonskomiteen skal tilstrebe at begge kjønn er representert med ikke mindre enn 40 prosent på den samlede kandidatliste og at listen inneholder en andel kandidater som er under 30 år på minst 20 prosent (om mulig).

§ 4-3. Ved nyvalg innenfor Kirkerådets valgperiode skal valgkomiteen fremme en prioritert kandidatliste på bakgrunn av kandidater som er fremmet av Kirkemøtets medlemmer, etter samme krav som § 4-1.

§ 5. Valg

§ 5-1. Valgkomiteen leder valget og forestår valgoppgjøret. Kandidater foreslått etter §§ 3-3 og 3-5 føres opp på kandidatlisten. Deretter sørger valgkomiteen for stemmesedler til den enkelte valgomgang.

§ 5-2. Stemmegivningen er hemmelig og skjer skriftlig i tre omganger.

Valg av leder

§ 5-3. Kirkemøtet velger først leder av Kirkerådet blant Kirkemøtets valgte medlemmer ved særskilt avstemning. Hvis ingen ved første stemmegivning får flertall av de stemmer som er avgitt, holdes ny stemmegivning. Ved denne skal det bare stemmes på de to som ved første stemmegivning har fått flest stemmer.

§ 5-4. Lederen velges for *to* år. Ved nyvalg velges lederen ut funksjonsperioden. Lederen kan gjenvelges. Kirkemøtets valgkomite forbereder og gjennomfører valget av leder midt i valgperioden. Kirkerådet velger selv nestleder for en periode på *to* år.

Valg av øvrige medlemmer fra bispedømmerådene

§ 5-5. Deretter velges *ti* medlemmer, ett fra hver av de bispedømmerådene som leder ikke ble valgt fra og innen kategoriene lek og geistlig. Det skal avgis stemme på kun én kandidat fra hver av de *ti* bispedømmerådene. Det kan ikke avgis stemmer på flere kandidater fra en kategori enn det antall medlemmer som gjenstår å velge fra den aktuelle kategorien.

Ved opptellingen kåres først de to leke kandidatene som har fått flest stemmer til medlem av Kirkerådet. Deretter kåres den geistlige kandidaten som har fått flest stemmer. Denne prosedyren gjentas to ganger til ni medlemmer er kåret. Hver gang en kandidat blir kåret til medlem strykes de øvrige kandidatene fra det respektive bispedømmeråd fra denne valgomgangen. Til medlem av Kirkerådet fra det siste bispedømmet kåres den kandidat som

har høyest stemmetall, uavhengig av kategori dersom valgt leder av Kirkerådet er lek. Dersom valgt leder av Kirkerådet er prest blir den leke kandidaten med høyest stemmetall kåret til medlem.

Etter at resultatet av ovenstående valg foreligger, foretas valg av de resterende tre medlemmer, hvorav én lek kirkelig tilsatt dersom denne ikke er valgt som leder. Disse kan velges fra samtlige bispedømmer. De er valgt som har fått flest stemmer, inntil den enkelte kategori er fylt opp.

Valgoppgjør

§ 5-6. Ved stemmelikhet gjøres det omvalg mellom kandidatene som har fått like mange stemmer. Ved fortsatt stemmelikhet treffes avgjørelsen ved loddtrekning. Stemmesedler som er feil utfylt skal forkastes.

§ 5-7. Varamedlem for lek representant fra et bispedømme er den leke kandidaten fra vedkommende bispedømme som har fått nest flest stemmer under valget i Kirkemøtet. Hvis det ikke er avgitt stemmer på annen kandidat eller hvis det ikke er annen kandidat, utpeker vedkommende bispedømmeråd vararepresentanten.

§ 5-8. Varamedlem for lek kirkelig tilsatt er den som får nest flest stemmer under valget i Kirkemøtet. I det tilfellet lek kirkelig tilsatt blir valgt til leder av Kirkerådet og er eneste representant fra sitt bispedømme, er varamedlem for lek kirkelig tilsatt dennes varamedlem til vedkommende bispedømmeråd.

§ 5-9. Varamedlem for prest innvalgt fra et bispedømme er dennes varamedlem til vedkommende bispedømmeråd.

§ 6. Valgbarhet og uttreden

§ 6-1. Valgbar til Kirkerådet er Kirkemøtets valgte medlemmer. *Har Kirkemøtet vedtatt mistillit til sittende leder i Kirkerådet eller til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet, vil vedkommende fortsatt kunne stille til gjenvalg.*

§ 6-2. Hvis det grunnlag et medlem er valgt inn i Kirkerådet på faller bort, må vedkommende tre ut av rådet. Det gjelder f.eks. ved flytting fra bispedømmet eller ved skifte av kategori.

§ 6-3. *Hvis Kirkemøtet vedtar mistillit til Kirkerådets leder eller til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet, plikter vedkommende å tre ut av rådet fra når ny leder av Kirkerådet eller nytt Kirkeråd er valgt.*

§ 6-4. Kirkerådet avgjør i tvilstilfelle om en person er valgbar eller om en kandidat må tre ut av rådet, jf. § 6-2.

§ 7. Øvrige bestemmelser

§ 7-1. Reglene trer i kraft straks.

§ 7-2. Kirkemøtet gir Kirkerådet myndighet til å foreta mindre endringer i valgreglene. *Under forutsetning av at Stortinget vedtar de foreslåtte endringene i kirkeloven, trer regelendringene i kraft fra samme tidspunkt som endringen av kirkeloven § 25 trer i kraft.*

Kirkemøtets forretningsorden

Forslag til ny § 3-6:

§ 3-6 *Mistillitsforslag*

Ethvert medlem av Kirkemøtet kan kreve votering over et forslag om mistillit til enten Kirkerådets leder eller til Kirkerådets medlemmer valgt av Kirkemøtet. Kravet om mistillitsvotering skal fremmes i starten av Kirkemøtets samling, senest i etterkant av fremmeleggelsen av kontrollutvalgets rapport til Kirkemøtet.

Forslagsstilleren gis anledning til en kort begrunnelse og Kirkerådet gis deretter anledning til å kommentere mistillitsforslaget. Det åpnes så opp for debatt, før Kirkemøtet voterer over mistillitsforslaget.